

DRŽAVNI ZAVOD ZA RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST

668

Na temelju članka 45. stavka 2. Zakona o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (»Narodne novine« broj 141/13 i 39/15),
ravnatelj Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, donosi

PRAVILNIK O USPOSTAVI PROGRAMA OSIGURANJA KVALITETE U UPRAVLJANJU NUKLEARNIM POSTROJENJIMA

I. OPĆE ODREDBE

Svrha

Članak 1.

(1) Ovim se Pravilnikom utvrđuju zahtjevi vezani uz sadržaj, način, opseg i rokove provjere programa kvalitete i uspostavu i održavanje učinkovitog vođenja i upravljanja sigurnošću u organizacijama koje se bave nuklearnim postrojenjima i aktivnostima koje dovode do opasnosti od zračenja.

(2) Ovaj Pravilnik primjenjuje se na uspostavu, provedbu, ocjenjivanje i trajno poboljšavanje sustava upravljanja za:

- a) nuklearna postrojenja
- b) aktivnosti s izvorima ionizirajućeg zračenja
- c) gospodarenje radioaktivnim otpadom
- d) prijevoz radioaktivnog materijala
- e) aktivnosti zaštite od zračenja
- f) sve druge djelatnosti ili okolnosti u kojima ljudi mogu biti izloženi zračenju iz prirodnih i umjetnih izvora
- g) reguliranje takvih nuklearnih postrojenja i aktivnosti.

Primjena

Članak 2.

Opći i posebni zahtjevi za sustav upravljanja propisani ovim Pravilnikom primjenjuju se na nuklearna postrojenja osim nuklearnih elektrana kao što je definirano Zakonom o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti, pomoću stupnjevitog pristupa, a u obzir se uzimaju složenost i specifičnost svakog nuklearnog postrojenja.

Pojmovi

Članak 3.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovog Pravilnika imaju sljedeća značenja:

dobavljači jesu projektanti, proizvođači, graditelji, poslodavci, poduzetnici, izvođači i prijevoznici koji pružaju stavke povezane sa sigurnošću

integrirani sustav upravljanja jest jedinstveni koherentni sustav upravljanja u kojemu su svi sastavni dijelovi organizacije integrirani kako bi se omogućilo da se ostvare svi ciljevi organizacije

pregled sustava upravljanja jest redovito i sustavno vrednovanje prikladnosti, primjerenosti, učinkovitosti i djelotvornosti sustava upravljanja organizacijom koje provode više upravne strukture te organizacije pri provođenju politike i ostvarivanja općih i konkretnih ciljeva organizacije

resursi uključuju pojedince, infrastrukturu, radno okruženje, informacije i znanja, dobavljače, kao i materijalna i financijska sredstava

samoprocjena jest rutinski i kontinuirani postupak koji provode više upravne strukture i upravne strukture na drugim razinama kako bi ocijenile učinkovitost performansi u svim područjima svoje odgovornosti

sigurnosna politika jest dokumentirana predanost nositelja odobrenja učinkovitoj provedbi nuklearne sigurnosti koja je utemeljena na jasnim sigurnosnim ciljevima i osiguranju potrebnih sredstava za postizanje tih ciljeva. Sigurnosna politika izrađuje se kao poseban dokument upravljanja sigurnošću ili kao vidljivi dio integrirane organizacijske politike

sigurnost jest zaštita ljudi i okoliša od rizika zračenja te sigurnost nuklearnih postrojenja i djelatnosti koje dovode do opasnosti od zračenja. Pojam sigurnost koji se koristi u ovom Pravilniku uključuje sigurnost nuklearnih postrojenja, sigurnost od zračenja, sigurnost odlagališta i sigurnost u prijevozu radioaktivnog materijala

stupnjevit pristup podrazumijeva procese kojima se osigurava da razina analize, dokumentacija i postupci koji se koriste u usklađivanju s pojedinim zahtjevom budu razmjerni:

- relativnoj važnosti za sigurnost, zaštitne mjere i fizičko osiguranje
- veličini bilo koje uključene opasnosti
- fazi životnog ciklusa postrojenja
- programskom zadatku postrojenja
- posebnim karakteristikama postrojenja
- relativnoj važnosti radioloških i neradioloških opasnosti te
- bilo kojem drugom relevantnom čimbeniku

sustav upravljanja podrazumijeva skup međusobno povezanih ili međudjelujućih elemenata (sustava) za uspostavljanje politike i ciljeva te omogućuje postizanje ciljeva na učinkovit i djelotvoran način. Sustav upravljanja integrira sve elemente organizacije u jedan koherentan sustav kako bi se omogućilo da se ostvare svi ciljevi organizacije. Ti elementi uključuju strukturu, sredstva i procese. Osoblje, oprema i organizacijska kultura te dokumentirane politike i procesi predstavljaju dijelove sustava upravljanja. Procesi unutar organizacije moraju obuhvatiti sveukupne zahtjeve organizacije, kao što je utvrđeno u, primjerice, sigurnosnim standardima Međunarodne agencije za atomsku energiju i drugim međunarodnim propisima i standardima.

upravljanje znači funkciju koja osigurava da organizacija djeluje učinkovito i rad bude izvršen u skladu sa zahtjevima, planovima i resursima

više upravne strukture podrazumijevaju osobu ili skupinu ljudi koji usmjeravaju, nadziru i ocjenjuju organizaciju na najvišoj razini

vođenje znači vezu koja ima za cilj predanost postizanju ciljeva, zajedničkim vrijednostima i ponašanjima kako bi se utjecalo na pojedince te motiviralo pojedince i organizacije na kontinuirano poboljšavanje učinka.

zainteresirane stranke (dionici) su kupci, vlasnici, operatori, zaposlenici, dobavljači, partneri, sindikati, regulirana industrija i profesionalci; znanstvena tijela; vladine agencije ili regulatori (lokalni, regionalni i nacionalni) čije obveze pokrivaju nuklearnu energiju; mediji; javnost (pojedinci, društvene skupine i interesne skupine); druge države, osobito susjedne države koje su sklopile ugovore kojima se predviđa razmjena informacija o mogućim prekograničnim utjecajima, odnosno države koje sudjeluju u izvozu ili uvozu određenih tehnologija i materijala.

(2) Ostali pojmovi koji se pojavljuju u ovom Pravilniku imaju značenja definirana u Zakonu o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti.

II. OPĆI UVJETI

II.1. SIGURNOSNA ODGOVORNOST

Članak 4.

(1) Primarnu odgovornost za nuklearnu sigurnost nuklearnog postrojenja snosi nositelj odobrenja. Ta se odgovornost ne može prenijeti, a uključuje odgovornost za aktivnosti izvođača i kooperanata čije aktivnosti mogu utjecati na nuklearnu sigurnost nuklearnog postrojenja.

(2) Nositelj odobrenja mora osigurati da postrojenje radi na siguran način i u skladu sa svim važećim zakonskim i regulatornim zahtjevima.

(3) Nositelj odobrenja mora osigurati da odluke o sigurnosnim pitanjima budu pravovremene i da omogućuju odvijanje odgovarajuće provjere i konzultacija, tako da se razmotre svi relevantni aspekti sigurnosti. Sigurnosni problemi moraju se podvrgnuti odgovarajućoj sigurnosnom procjeni, od strane odgovarajuće kvalificiranog i neovisnog revizora.

Članak 5.

(1) Nositelj odobrenja osigurava:

- a) uspostavu i provedbu učinkovitog integriranog sustava upravljanja
- b) učinkovitu provedbu sigurnosnih mjera od strane odgovornih osoba, čime se sigurnost i sigurnosna kultura kontinuirano poboljšavaju kao prioritet.

(2) Najveći prioritet ima temeljni sigurnosni cilj zaštite ljudi i okoliša od štetnih učinaka ionizirajućeg zračenja.

(3) Odgovornost za sigurnost i aranžmani nužni kako bi se osigurala sigurnost moraju biti dokumentirani u sustavu upravljanja.

Članak 6.

Nositelj odobrenja odgovoran je za:

- a) uspostavu politike, procedura i aranžmana za održavanje sigurnosti u svim uvjetima
- b) uspostavu i održavanje kompetencija i resursa nužnih za sigurnost
- c) pružanje adekvatne obuke i informacija nužnih za sigurnost
- d) osiguranje odgovarajućeg projektiranja, izgradnje, puštanja u pogon, rada i razgradnje nuklearnog postrojenja, adekvatne kvalitete aktivnosti i s njima povezane opreme kako bi se osigurala sigurnost, posebice sustava, struktura i komponenti važnih za sigurnost
- e) osiguranje da dobavljači i izvođači razumiju i udovoljavaju sigurnosnim zahtjevima koji se odnose na proizvode ili usluge koje pružaju te da razumiju i promiču sigurnosnu kulturu na sustavan način
- f) osiguranje sigurnog upravljanja i kontrole nad svim radioaktivnim materijalom i radioaktivnim izvorima
- g) osiguranje mjera za sigurno upravljanje i nadzor cjelokupnog generiranog radioaktivnog otpada, uključujući resurse i financiranje, za dugoročno upravljanje i zbrinjavanje radioaktivnog otpada s obzirom na sadašnje i buduće naraštaje
- h) osiguranje komunikacije unutar organizacije i sa zainteresiranim stranama.

Članak 7.

(1) Nositelj odobrenja mora:

- a) definirati upravljačke strukture te dužnosti i odgovornosti za sigurnost u cijeloj organizaciji
 - b) implementirati učinkovite postupke upravljanja sigurnošću (npr. uspostavu vizije, strategije i politike, te nadzor nad provedbom i učinkovitošću)
 - c) odrediti koje resurse i sposobnosti će zadržati ili sam razviti a koji će se djelomično ili potpuno ustupiti drugima
- (2) Očekivanja zainteresiranih strana više upravne strukture moraju uzeti u obzir u aktivnostima i interakciji u procesima sustava upravljanja, s ciljem povećanja zadovoljstva zainteresiranih strana te da sigurnost ne bi bila ugrožena.

(3) Nositelj odobrenja dužan je obavijestiti prodavatelje, dobavljače i izvođače o svim relevantnim sigurnosnim aspektima i zahtjevima, te potvrđuje da su ti sigurnosni aspekti i zahtjevi u cijelosti implementirani u isporučenoj sigurnosnoj opremi, proizvodima i uslugama, u svim fazama i razdobljima nuklearnog postrojenja i djelatnosti.

II.2. SIGURNOSNO UPRAVLJANJE

Članak 8.

(1) Nositelj odobrenja mora uspostaviti, implementirati, ocjenjivati i stalno poboljšavati sustav upravljanja kako bi se postigli opći i konkretni sigurnosni ciljevi, te ispunili zakonski i drugi uvjeti. Nositelj odobrenja mora izdvojiti odgovarajuća sredstva za obavljanje tih aktivnosti.

(2) Upravne strukture na svim razinama moraju poticati i ohrabriti uključivanje svih pojedinaca u organizaciji u provedbu i stalno poboljšavanje sustava upravljanja.

(3) Nositelj odobrenja mora biti u stanju pokazati učinkovito ispunjenje zahtjeva sustava upravljanja.

(4) Nositelj odobrenja zadržava potpunu odgovornost za sustav upravljanja, i u slučaju da vanjska organizacija sudjeluje u radu na razvoju cjelokupnog sustava upravljanja ili dijela tog sustava.

(5) Glavni cilj sustava upravljanja jest postići i poboljšati sigurnost:

- a) objedinjujući na koherentan način sve zahtjeve u upravljanju organizacijom
- b) opisujući planirane i sustavne radnje nužne za jamčenje odgovarajućeg povjerenja da su svi ti zahtjevi ispunjeni
- c) osiguravajući da se zdravstveni, okolišni, sigurnosni, kvalitativni i ekonomski zahtjevi ne razmatraju odvojeno od sigurnosnih zahtjeva, kako bi se spriječio njihov mogući negativan utjecaj na sigurnost.

Članak 9.

Upravljačke strukture, dužnosti i odgovornosti moraju biti jasno definirani u sustavu upravljanja kako slijedi:

- a) odnos organizacije prema drugim organizacijama, uključujući i matičnu organizaciju, te regulatorno tijelo
- b) položaji od kojih se sastoji viša upravna struktura organizacije također moraju biti definirani u sustavu upravljanja.

Članak 10.

- (1) Sigurnost mora biti na prvom mjestu u sustavu upravljanja, pri čemu svi ostali zahtjevi imaju manju važnost.
- (2) Sustav upravljanja mora utvrditi zahtjeve sadržane u ovom Pravilniku i integrirati se sa njima:
 - a) zakonske i regulatorne zahtjeve
 - b) bilo kakve službeno dogovorene zahtjeve sa zainteresiranim stranama
 - c) zahtjeve iz drugih relevantnih propisa i standarda usvojenih na razini nositelja odobrenja.

Članak 11.

(1) Organizacijska struktura, odgovornosti, različite razine nadležnosti, procesi i sučelja za sve organizacije, jedinice i pojedince definirani su i dokumentirani u integriranom sustavu upravljanja.

(2) Integrirani sustav upravljanja mora obuhvatiti upravljanje bilo kakvim promjenama u procesima ili organizaciji koje su važne za sigurnost. To uključuje procjenu i ocjenjivanje s obzirom na važnost za sigurnost, opravdanje i komunikaciju. Naročito je potrebno uzeti u obzir potencijalne kumulativne učinke niza organizacijskih promjena, čak i malih ili zanemarivih, na aktivnosti važne za sigurnost te poduzeti odgovarajuće mjere.

II.3. SIGURNOSNO VOĐENJE

Članak 12.

Više upravne strukture dužne su:

- a) razviti zajedničke vrijednosti za sigurnost i očekivanja u vezi s ponašanjem kako bi se oblikovala sigurnosna kultura, kao i promicati vlasništvo nad sigurnošću
- b) razviti i komunicirati jasnu sigurnosnu politiku, strategiju, planove i ciljeve za sigurnost
- c) osigurati da dužnosti i odgovornosti na svim razinama budu u skladu s politikom, strategijom i ciljevima kako bi se osiguralo ispunjenje sigurnosnih zahtjeva i ciljeva, te usmjeravanje u donošenju odluka ili svakodnevnom radu
- d) razvijati i održavati sposobnost vođenja unutar organizacije, tako da rukovoditelji na svim razinama pokazuju sposobnost za vodstvo. Ta sposobnost uključuju vodstvo u teškim ili neočekivanim situacijama.
- e) poticati otvorenu komunikaciju, tražiti stalne povratne informacije o učinkovitosti vodstva u osiguravanju i poboljšavanju sigurnosti, te poduzimati korake ukoliko je to nužno.

Članak 13.

Čelnici na svim razinama u organizaciji dužni su:

- a) dosljedno demonstrirati i podržavati stavove i ponašanja kojima se ostvaruje trajna i jaka sigurnosna kultura
- b) aktivno tražiti informacije o sigurnosnim performansama na otvoren i transparentan način te pokazivati predanost kontinuiranom poboljšanju
- c) osigurati da njihovi postupci potiču otvorenu kulturu izvješćivanja i spremnost da se dovede u pitanje aktivnosti ili uvjete nepovoljne za sigurnost
- d) koristiti svoj utjecaj kako bi podržavali i poticali zaposlenike da postignu sigurnost u radu i tražiti njihovo aktivno sudjelovanje u poboljšanju provedbe sigurnosti, uključujući razmatranje uloge osoblja u odlukama vezanim uz sigurnost. Preduvjet za to jest zajedničko razumijevanje potencijalnih rizika i posljedica te upravljanja rizicima i posljedicama u cijeloj organizaciji.

II.4. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

Članak 14.

(1) Organizacijska struktura za siguran i pouzdan rad postrojenja, te osiguranje prikladnog odgovora u hitnim slučajevima, mora biti opravdana i dokumentirana.

(2) Adekvatnost organizacijske strukture mora se procijeniti pri uvođenju organizacijskih izmjena koje mogu biti značajne za sigurnost. Takve izmjene moraju biti unaprijed opravdane i pomno planirane, te ih se mora ocijeniti nakon provedbe.

(3) Odgovornosti, ovlaštenja i linije komunikacije moraju biti jasno definirani i dokumentirani za sve osoblje na dužnostima važnim za sigurnost.

II.5. SIGURNOSNA POLITIKA

Članak 15.

(1) Nositelj odobrenja dužan je izraditi pisanu sigurnosnu politiku. Sigurnosti se mora dati jasan prioritet u svim aktivnostima postrojenja.

(2) Sigurnosna politika mora uključivati obvezu kontinuiranog razvijanja sigurnosti.

(3) O sigurnosnoj politici mora se obavijestiti cjelokupno osoblje na lokaciji koje obavlja zadatke važne za sigurnost, na način koji osigurava razumijevanje i primjenu te politike. Ključni elementi sigurnosne politike moraju se dostaviti izvođačima, na način koji će osigurati razumijevanje i primjenu očekivanja i zahtjeva nositelja odobrenja u aktivnostima izvođača.

Članak 16.

Sigurnosna politika zahtijeva:

- a) smjernice za provedbu politike i praćenja sigurnosti izvedbe
- b) sigurnosne ciljeve i zadatke, jasno formulisane na način da ih uprava postrojenja može lako pratiti i slijediti
- c) kontinuirano poboljšanje nuklearne sigurnosti pomoću:
 - prepoznavanja i analize bilo kojih novih informacija vremenski razmjerno njihovom sigurnosnom značaju
 - redovitih pregleda cjelokupne sigurnosti nuklearne elektrane, uzimajući u obzir operativno iskustvo, istraživanja sigurnosti i napredak u znanosti i tehnologiji;
 - pravovremene provedbe identificiranih razumno izvedivih poboljšanja.

Članak 17.

Nositelj odobrenja mora ocjenjivati adekvatnost i status provedbe sigurnosne politike na redovnoj osnovi, češće nego povremenim sigurnosnim pregledima.

III. STUPNJEVITI PRISTUP

Članak 18.

(1) Načela ocjenjivanja moraju biti dokumentirana u sustavu upravljanja i moraju uzeti u obzir:

- a) sigurnosni značaj i složenost svakog procesa, aktivnosti, strukture, sustava, pojedinog elementa opreme, proizvoda i usluga
- b) opasnosti i veličinu rizika za sigurnost te potencijalni radiološki utjecaj povezan sa sigurnosnim, zdravstvenim, okolišnim, fizičko-sigurnosnim, kvalitativnim i ekonomskim elementima pojedine aktivnosti
- c) moguće posljedice ako se dogodi kvar ili neočekivani događaj ili je aktivnost nedovoljno osmišljena ili se nepravilno obavlja.

(2) Ocjenjivanje primjene zahtjeva sustava upravljanja mora se primjenjivati na proizvode i aktivnosti u svakom procesu.

IV. OPĆI I KONKRETNI CILJEVI, STRATEGIJE I PLANOVI

Članak 19.

Nositelj odobrenja mora:

- a) uspostaviti opće ciljeve, strategije, planove i konkretne ciljeve organizacije usklađene sa sigurnosnom politikom, na način koji jamči razumijevanje njihovog ukupnog učinka na sigurnost i upravljanje tim učinkom
- b) razviti politiku organizacije te je dokumentirati u sustavu upravljanja. Politika mora biti prikladna aktivnostima i nuklearnom postrojenju organizacije te podržavati sigurnosnu politiku
- c) uspostaviti okvir za razvoj općih ciljeva, strategija, planova i konkretnih ciljeva koji uzimaju u obzir povratne informacije i uključuju sve razine u organizaciji. Opći ciljevi, strategije, planovi i konkretni ciljevi organizacije moraju se razviti na način da sigurnost ne bude ugrožena drugim čimbenicima kao što su proizvodnja i troškovi.

Članak 20.

(1) Opći ciljevi, strategije, planovi i konkretni ciljevi moraju se priopćiti i biti upravljani na svim razinama u organizaciji.

(2) Svi pojedinci koji rade posao pod kontrolom organizacije moraju biti svjesni i razumjeti politiku i ciljeve relevantne za njihove poslove, vlastiti doprinos učinkovitosti sustava upravljanja, kao i sigurnosne implikacije nepridržavanja tih zahtjeva.